

Pasvalio rajono
Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinė mokykla

Gretė Volungevičiūtė, Laura Volungevičiūtė
10a klasės mokinės

Meškalaukio kaimo sėkmės

Mariaus Katiliškio bibliotekos konkursui

Joniškėlis
2010

Įvadas

Mūsų darbo tikslas – užrašyti sakmes Meškalaukio kaime. Meškalaukis - kaimas šiaurinėje Lietuvos dalyje, Pasvalio rajone. Tai vienas ilgiausių mūsų šalies kaimų. Čia gyvena apie 500 gyventojų. Kaimo pavadinimo kilmę aiškina padavimas apie šios vietovės laukuose gyvenusias meškas.

Renkant sakmes mums teko bendrauti su daugybe žmonių. Išgirdę, apie ką norėtume sužinoti, jie reaguodavo skirtingai, tačiau beveik visi nustebdavo. Daugelis į tai pažvelgdavo su humoru.

Savo pasakojimais pasidalino įvairaus amžiaus žmonės. Daugiausiai (17 istorijų) papasakojo vaikai ir jaunimas iki 25 metų. Vidutinio amžiaus žmonės iki 40 metų pateikė 7 istorijas. Kaimo gyventojai iki 65 metų ir vyresni papasakojo po 8 istorijas. Didžioji dalis pateikėjų (24 žmonės) gimė ir gyveno Pasvalio rajone, tik 6 – kituose rajonuose.

Mus nustebino tai, kad daugelis žmonių bendrauti nepanoro. Jie teigė, kad nežino, neatsimena jokių istorijų, neturi laiko ar tiesiog netiki mistika. Sutikusieji bendrauti noriai pasakojo įvairius nutikimus. Išklausišios vaikų ir jaunimo pasakojimus galime teigti, kad jie tiki nepaaiškinamais dalykais. Tokio amžiaus žmonės noriai kalba apie vaiduoklius ir dvasias, pasakodami neišreiškia abejonių šių dalykų egzistavimo tikrumu. Vyresni žmonės, gyvenę sovietmečiu, dažnai atsisakydavo kalbėti, pašaipiai teigdami, kad nėra nepaaiškinamų dalykų ar kad jiems dar nesivaidena. Net sutikusieji papasakoti dažnai sakydavo, kad patys netiki sakmių personažais, apie juos kalbėjo atsargiai, bandė surasti protu suvokiamus paaiškinimus. Tokiam vyresnio amžiaus gyventojų požiūriui didelę įtaką darė sovietmetis. Tais laikais žmonės supo kitokia aplinka: jie nežiūrėdavo filmų ir neskaitydavo knygų apie mistiškus dalykus, nepasakojo vienas kitam istorijų, nes bijojo būti nesuprasti ar išjuokti. Toks požiūris pamažu vertė netikėti tuo, kas neturi logiško paaiškinimo. 65 metų ir vyresni žmonės tiki nepaaiškinamais dalykais. Jie buvo auklėjami kitaip nei sovietmečiu, nuo pat mažens girdėjo pasakas ir padavimus apie laumes, vaiduoklius, velnius bei kitas būtybes. Didelę įtaką darė religingumas.

Iš viso pavyko užrašyti 40 pasakojimų. Išklausišios visas istorijas susidūrėme ne tik su sakmėmis, bet ir širpėmis, kurių buvo dvi. Pastarąsias pasakojo vaikai.

Pasakojimuose vyrauja tradiciniai sakmių personažai. Dažniausiai minimi vaiduokliai, numirėliai, bildesį keliančios būtybės. Rečiau pasitaikantys personažai yra giltinė bei velnias. Istorijose taip pat kalbama apie judančius žiburėlius ar žvakes.

Širpės mūsų kaime nėra populiarios, nes jų išgirdome tik dvi. Čia vyravo ne tradiciniai jų personažai, tokie kaip „juodoji ranka“, „geležinė ranka“, „juodoji pirštinė“, „lėlė“, „juodas karstas“, „juoda katė“, o grimasas vaizduojantis paveikslas bei karste gulintis skeletas. Širpių pabaigos taip pat neįprastos. Viena jų baigiasi mirtimi.

Sakmėse ir širpėse vyrauja tradicinė veiksmo vieta ir laikas. Beveik visi įvykiai nutinka tamsiu paros metu: vidurnaktį, prietemoje, anksti ryte, vakare, naktį. Dažniausiai veiksmas vyksta senuose pastatuose, kapinėse, miške, palėpėse, laukuose, ganyklose, prie upės.

Beveik pusė pasakotojų patys susidūrė su mitinėmis sakmių būtybėmis. Jų pasakojimai buvo gana asmeniški, kupini tikrų jausmų ir išgyvenimų. Mes išgirdome 21 perpasakotą istoriją, tačiau ir čia žmonės beveik neabejojo įvykių tikrumu.

Išklausišios visus pasakojimus galime teigti, kad sakmės išlieka tradicinės, mažai keičiasi. Minimi tie patys veikėjai, panašios situacijos, veiksmo laikas ir vieta. Širpės, nors ir nepopuliarios, tačiau kinta sparčiau. Mūsų kaime retai išgirsi tipiškų, tradicinių širpių. Čia dominuoja visai kiti veikėjai ir situacijos.

Pasakoja Veronika Petrauskienė, gimusi 1948 m. Šalaikonių kaime, Pasvalio rajone.

Kai buvau maža, šešių metų, su tėvais buvome išvažiuavę į svečius pas gimines. Labai įsinorėjau namo, tėvai nenorėjo važiuoti. Tada pabėgau ir ėjau kely, ir pamačiau, kad atvažiuoj iš paskos vežimas. Tada nutariau pasislėpti. Įbėgau į kapines (prie kelio senos, nedidelės kapinaitės) ir pasislėpiau. Kai pravažiavo vežimas, tada išėjau iš kapinių ir pradėjau eiti namo, bet išgirdau šlamesį ir atsisukiau atgal. Pamačiau dvi akis, kurios lyg tai vejasi mane, ir pradėjau bėgti, ir jos iš paskos, kai sustoju – sustoja. Taip išsigandau, kad parbėgau beatgaudama kvapą. Ir tada, kai nuvėjau į mokyklą, pradėjau pasakoti, mokytoja pasakė, kad tai buvo fosforas, kuris naktį šviečia, o jis atsiranda kapinėse, kai sujudini medžius.

Senel's pasakoje, ka buva toks atsitikims, kad vien moteriške labe naktim mėgdava dirbt darbs. Tai jie nutare jo pagašdėt. Tai paėme, apsirenge giltinės drabužės, pasiėme dalgį ir išėje jos gašdint. Šviete mėnul's ir pamat's juos jin labe išsiganda ir visam kaim pradėje sakyt, kad jo norėje papjaut giltine.

Pasakoje senel's, kad jis, kai važiuodava į miško, reikėdava pravažiuot pro tilto ir privažiavus tilto pradėdava kažkas lyg tai vaitot, lyg tai šaukt ir jie bijodava kit' važiuot. Viens atsirada toks jau drąsesn's, pasiėme liktarno, nu ir ėje žiūrėt po tuo tilt, kas ten yra. Nuvėjės prie tiltą pamate, kad iš po tilta išskrend ant's. Ti pask pradėje apsižiūrėt, ti žiūr', kad ten yra antės gūžt.

Pasakoja Aliutė Krikščiūnienė, gimusi 1945 m. Druskininkuose.

Ėjo vieną kartą į pavakarį iš sesers į namus. Ėjau pro kapus ir žiūr' – jo tok' pritemėla. Žiūr' – kažkas blyks lyg tē tokias žvakutės deg, lyg tai kažkas nu. Pradėjo bijot. Ein ein ein tolyn nuo tų kapų, nuo tų kapų tolyn ir žiūr', ar nieks neatsivej manės. Tėp bijo, kad pradėjo bėgt tiktes greičiau, arčiau namų.

Pasakoja Diana Gasinskaitė, gimusi 1993 m. Vilniuje.

Aš nakvojau senoviniam name ir vėlai naktį išgirdau, kaip antram aukšte rieda kažkoks daiktas. Išsigandau. Po to atsikėlusi ryte sėdėjau ir girdėjau, lyg kažkas kvėpuoja. Vėliau buvau viena namuose ir visi išvažiavo į laidotuves, vėlai vakare ir buvau viena kambary. Tvarkiau kažką ten drabužius ir išgirdau, kaip spintos durys sutraškėjo ir užsidarė. Labai išsigandau. Po to sėdėjau visą laiką virtuvėj ir laukiau, kol visi grįš. Belaukiant pamačiau, kaip lauke atsidarė šiltnamio durys ir pradėjo trankytis. Buvo labai didelis vėjas. Bijojau eit į lauką. Palaukiau, kol grįš. Tada neužilgo visi grįžo, išėjau ir uždariau.

Kitą kartą mano tetai pasakojo, kaip ėjo į parduotuvę ir iš jos grįžtant pribėgo čigonė ir paprašė pinigų. Jinai sakė, kad neturi ir ji atkeršydama pasakė, kad jeigu tu neturi pinigų, tai tau duš langai ir taip toliau. Ir tada ji grįžo namo ir uždarė, užrakino mašinos duris, paėjo kelis metrus, ir savaime subyrėjo užpakalinis mašinos langas.

Pasakoja Pranė Švedaruskienė, gimusi 1946 m. Paliepių kaime, Pasvalio rajone.

Vienąkart aš seniau jaun labe bijodavo nabašnikų. Vienąkart į darbo, dirbo laborant' ir reikdava į darbo. Keturiom valandom nakt' jojo į darbo su arkl'. Joj, toks buva rūks ir tok' mėnesien, į Pažos's jojo. Į garažų pusė man reik' suktės, žiūr': iš kapų išlend kažkoks įdoms padars. Toks plats, keistoks ir jud į mana pusė. Kad aš išsigondo. Paskui dar joj toliau, vis vien į darbo reik' jot ir nieka nepadarys', ir joj toliau. Susitink – žmogs nešes iš kapų vainiks. Jam buva kažkoks mirims, nešes iš

kapų vainiks: vieno ant viena petės pasikabinės, kito unt kita. Ir tie vainike nenudarinėt, bet jam reikė tą dratvų. Ti labė baisė atrode ir labė bovo išsigands.

Pasakoja Rima Marčiukaitienė, gimusi 1957 m. Rietave.

Toks atsitikimas buvo. Važiuom iš ganyklos su mama ir vakare, prietemoj, ir pamačiau einant žmogų su dalge. Bet aš tiek išsigandau. Taip kūdas buvo, aukštas, kepurę užsidėjęs, su baltais baltiniais ir nu išsigandau, žinokit, tiksliai išsigandau, vaikai.

Pasakoja Konstancija Laurinavičienė, gimusi 1924 m. Mineiškiemio kaime, Utenos apskrityje.

Žinot, karves aš melžiau, gi reikdavo naktim eit pas karves, gi keturiom, trijom valandom, laukuos. Nu i dabar aš ein, mes ėjam dviese, dvi melžėjos jau, ne vien, ne pavien' eidavam. Nu ir dabar mes ainam, ainam ir tenai, kaip jau kapai va dabar yra Meškalaukio, va, Meškalaukio kapeliai prie kelio. Mes ainam ir, žinot, tēp ant tvaros pasikabinės jau. Nu an tvaros gražiause jau mum pasirodė žmogus. I mes dabar neinam, mum baisu, neinam tenai jau. Jau čia guli jau an tvaros pasikabinęs, jau čia, nu neinam. Mes neinam, mes da buvam, buvam tenai, da patupėjam, sakam, neikēm, po velnės, griebis čia mus ar kas bus, jau va taip, mes jau labė bijojam. Nu ir paskiau, žinot, vis tiek reikia eit pas karves, reikia karves melžt ir mes dabar nuvėjam, pasimelžēm karves jau, dabar jau tos moterytės nebėra, jinai jau mirus. Nu ir žinot, dabar, kaip jau išaušo rytas, ainam dabar namo. Tai kaip žolių primesta, nu kaip kapus vale, tada mum pasirodė gražiausiai jau žmogus gi. Nu ir jisai neguli, bet jisai stovi ir sakom: daba mus griebis. Va teip, nu ir buvom išsigandė labai, bet paskui jau ir praėje viskas. Ką darysi, vis tiek reikėje pasimelžt, reikėje eit, reikėje.

Kai aidavam jau pas tos karv's vis. Dabar mes ainam, ainam, ainam, nuvėjam pas karv's mes. Jau tos karvės, tēp jau žinot, kaip laukuos žmones gyvena, jau tos šviesutės dege, tos šviesutes. Mana biški toliau, a jos jau čė prieky arčiau. Nu i dabar aš, dabar aš, jeigu da žinat, melž', melž', kažkaip baisu pasidara. Apsidairė, apsidairė, atroda, griebia kas už nugaros, va teip. Nu ir dabar, dabar aš, žinokit, jau apsidairio, apsidairio, tamsu, nieka nesimata. Apsidairio, man už nugaros niekas negriebia, da vėl atsisėdau, karvė melžiu. Nu ir dabar man tik pasirodė, ataina su šautuvu, su šautuvu, žinokit, ataina, pasirodė vėl man. Aš iš po karves, rėkdam pas tą sava draugė, aš nubegau rėkdama. Saka: kas yra? Sakau, kas yra, sakau, gi žiūrėk, sakau, melžiau melžiau karvę, sakau, ir ataina su šautuvu pas mane, sakau tiesų, sakau taip. Aik tu, tik liškēm, saka, pu tiltu, jinai man. Ir mes, žinoket, tu karvių nepamilžam, palindam pu tiltu, laukiam laukiam, kada išauš. Išauša, tada tik išlindam iš po tiltu. Tai, žinot, moterys ėjė, kaip aidava čionai turgelį Joniškėly, būdava anksti labai. Tai mat ėje moterys, tai jų, žinot, turgelin, ten Joniškėlin, tai, matai, lazda didžiausia, tai va jau pasirodė šautuvas. Ataina jau mus nušaut.

Pasakoja Rolanda Linkaitė, gimusi 1997 m. Pasvalio rajone, Meškalaukio kaime.

Mana mam kaip ėje į miško grybaut, ti tenai buva baltos, kaip paklodės. Galvoja, ten pro krūmus tēp braškėje. Galvoja, kad tenai yra kaip ne vaiduokliai, bet kažkaip ten. O ten išlenda, žiūri - jos draugai.

Pasakoja Eugenija Raupienė, gimusi 1941m. Budrionių kaime, Pasvalio rajone.

Seniau, kai dar vaikystėj, ėjam iš Auryfiškių, tok' buvo mirs babute ir mum reikėje eit pro kaps. Netol' gyvenam mas, gyvenam vienoj pus' Lėvenės ant kalna, ėje upe Lėvuo, būdava gal už šimta metrų, nu gal daugiau, buva kapinės. Ir po tuos kaps nebijodavo nė kiek, bet ėjam su sesel, nu ko, aš buvo gal devynių, gal dešimtės metų, nu da toks vaikas. Ir mes ainam su sesel iš ta nabašnika ir aš bijo atsisukt atgal. I pro vieno pet' bijo pasižėt, i pro kito. Karto išėja kalb su tet', tad da buva gyvs. Ir sako: tet', kas čė yra, kai aš ain iš tų nabašnikų su sesel Val', bijo atsisukt. Žine ko, vaikel', saka, tu numirusią nebijok, nes jis tau nieka nebepadarys. Tu bijok gyva žmogos. Ir daugiau ir aidavam pro tuos kaps iš tokios draugės Mikavičiukės, būdava palaidot kas, a nepalaidot, nebijojo ni kiek. Ir ant tų kapų nueidavo pažįstamų, poterėl's sukalbėdavam, kaip ir vaike, kai liepdava tėve seniau. Būdava ant kapų negalim net medele lapa nuskint, net gėlytės būdava negalim draskyt.

Pasakoja Saulius Grašys, gimęs 1973 m. Utenoje.

Nu ką, vienais metais, gal prieš koku penkis, šešis metus, išėjau rudenį grybaut į mišką, vienu žodžiu. Ir atsitiko taip, kad važiauvau keliuku su dviračiu. Ankstus rytas buvo labai, kokios penkios, šešios gal valandos ryto. Reiškias, važiuoju ten, siauras ten takelis, keliukas miško, ir jaučiu, kad per nugarą man kažkas sudavė. Taip, taip, baimę kažkokią įvarė. Atsisuku, nu kad nieko nėra. Nebuvo nei ten šakų, kad kur galėčiau pralįst ar kaip. Pravažiauvus dar kiek toliau, kokius kelis metrus nuo to, kai man sušėrė per tą nugarą, reiškias, nulipau nuo dviračio, viską pasidedu ten, kaip ir pakavojau tą dviratį, ten prie miško, griovy tokiam. Einu ir nu, tiesiog negaliu pasakyt, ten rytas šiaip buvo apsiniaukęs iš tikrųjų. Kai ėjau į mišką, kaip pasakyt, nu, reiškias, viską ten pasidėjau, dviratį, reiškias, įeinu į mišką ir, reiškias, pradedu grybaut. Einu per mišką ir tokia aikštelė, nu kaip paskyt, miško aikštelė. Jau saulė pradėjo kilt, aš taip žiūriu, nu savo akim nepatikėjau iš tikrųjų. Stovi, nu stovi žmogus, bet, kaip pasakyt, ne taip, kad žmogus, be jokio veido, ta prasme, siluetas žmogaus iš tikrųjų. Saulės atspindys taip šviečiantis, tai supratau, kad kažkas tokio, kaip pasakyt, nu jausmų aš nepasakysiu, bet esu patyręs būtent miške tokį dalyką.

Pasakoja Nida Židonytė, gimusi 1992 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Vieną naktį miegodama prabudau. Už lango išgirdau, kad šneka kažkokia mergaitė, o paskui girdėjau, kad virtuvėje šokinėja teniso kamuoliukas, bet nuėjusi nieko ten neradau.

Pasakoja Joana Mačiulienė, gimusi 1937 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Mana tevel's pasakoja sava jaunystės prisiminims, kad ėje, jaunuoliai buva, ėje iš vakaruškų čė kažkur prie sankryžos ir pamate moterį ateinančią, apsisupusio su skar.

Didele skaro apsigobs buva, o paskui jie paėję kažkiek kartų ir daugiau apsigrėžė atgal, to motere jiems dinga. Dinga jiems ir jie vis' kėp ir persiganda, gal žine seniau būdava žmonės ne tokie drąsūs gal kaip dabar.

Pasakoja Vanda Čestavičienė, gimusi 1941 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Nu čia labai senais, aš tų metų neatsimenu, nei ką, čia jau tėvėlių kada buvo. Nuėjo į kapines, buvo nešiojami ilgais sijonais ten, ir jinai atsiklaupė prie kapo, kažką ten taisė. Pribėdė tą sijoną, nu ir kėlėsi, ir pajuto kažką, pribestas tas sijonas, ir galvoja, kad ją traukia vaiduokliai jau į tą kapą. Tai va tokį šitokį.

Pasakoja Asta Želvienė, gimusi 1970 m. Krakių kaime, Kėdainių rajone.

Tai buvo 1994-1995 metais. Mes buvom čia neseniai atsikėlę į Meškalaukio kaimą. Vyras tuo laiku dirbo kontoroje sargu. Likdavau viena su dviem vaikais. Jiems buvo vienam keturi, kitam – penki metukai. Miegodavau pirmam aukšte, nes antras aukštas buvo neįrengtas. Ir vieną naktį girdžiu laiptais tokius žingsnius: šliop, šliop, šliop, šliop. Tą naktį nebemiegojau, bet pasirodė, kad tai buvo katinas.

Vyro mama yra pasakojusi, kad šitam name jau vaidenasi nuo seno. Ir dabar, kai būnam mes pirmam aukšte, antram aukšte tuo laiku kažkas tai čiuožinėja, vaikšto, girdim žingsnius, būdami pirmam aukšte, ir net nežinom kas, bet mes jau pripratę.

Pasakoja Agnesė Kalmeierė, gimusi 1980 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Kai būdavau gal kokių dvylikos – dešimties metų, nu va tam tarpe, būdavo taip, kad aš eidavau iš rūšio, pasiimdavau uogienės ar pečių pakūrenus ir man atrodydavo, kad kažkas mane seka, kažkoks vaiduoklis ar šmėkla ir aš visąlaik bėgute varydavau aukštyn, kad tiktai. Ir visąlaik šviesas visur ir su prožektoriais eidavau ir su viskuom, kad tiktai nepamatyčiau to, ir labai bijodavau. Sakau, bėgdavau, kaip tik galėdavau, kiek kojos neša.

Pasakoja Kristina Mosteikaitė, gimusi 1995 m. Pasvalyje.

Man draugė pasakojo tokį nutikimą, kad kai ji buvo pas savo vaikina, jai kažkas pradėjo vaikščioti po kambarį, o ten vaidenosi iš tikrųjų tame kambarielyje. Ji to nežinojo. Tik girdėjo žingsnius, kad kažkas vaikščiojo. Po to jai užsidarė kambario durys ir ji labai išsigando.

Pasakoja Violeta Šimoliūnienė, gimusi 1980 m. Pasvalio rajone, Joniškėlio miestelyje.

Neseniai buvau susitikusi draugę, labai senai matytą, ir ji man papasakojo, jog naktimis negali užmigti, atrodo, lyg kažkas vaikščiotų viršuj, nors tame bute virš jos seniai jau nieks nebegyvena. Ir ji bandė tai išsiaiškinti. Buvo nuėjusi iki tenais, bet nieks neatidarė durų. Kitą dieną einant iš darbo ji pastebėjo, jog lange buvo pakabintos žvakės degančios ir ji dar labiau išsigando, ir nesuprato, ką toliau daryti. Garsai vis netilo ir vakarais ji negalėjo užmigti. Susitikus kaimynę ji paklausė, ar nieko nežino, kas ten galėtų būti, ar gal kokie žmonės ten atsikraustė, jog kažkokie garsai jai neleidžia užmigti. Po kelių dienų ji pastebėjo, jog ten atsikraustė nauji žmonės ir susitikus juos paklausė, susipažino su jais ir sužinojo, kad, jog jie religingi žmonės, kurių religijos ženklas buvo tos kabančios žvakės, kurių ji labai bijojo, ir tai nieko nebuvo baisaus dėl ko išsigąsti.

Pasakoja Birutė Ramoškienė, gimusi 1956 m. Liaušų kaime, Pasvalio rajone.

Vieną kartą einant man iš pasivaikščiojimo su šuniuku, nepriėjus namų pamačiau savo namuose šviesos blyksnį ir tame šviesos blyksnyje stovėjo žmogaus siluetas, kuris šaukė kaip ir grįžt mane, kvietė mane į namus. Pagalvojau, kad ten vyras stovėjo. Grįžus į namus, namie languose visur tamsu buvo. Atrakinau duris, uždegiau šviesą, bet nieko namie nebuvo. Išsigandau ir nesupratau, kas ten galėjo būti.

Pasakoja Gabija Garkauskaitė, gimusi 1994 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Esu girdėjęs, kad už kaimo yra toks namas, ten sudegė du vaikai. Ten kilus gaisrui sudegė du vaikai ir jie dabar, tie vaikai, palaidoti. Jie buvo mažučiai, ten tiesiog dabar tam name vaidenas, tiesiog tos šviesos užsidega naktį, vėl ten kažkokie žiburėliai kyla. Labai nejauku tenai naktį pravažiuot ar tiesiog net ir dieną praeit pro tą namą.

Man pasakojo kaimo vaikai, kad nu Meškalaukio ten, kur yra šarvojimo salė, ten tiesiog vaikščiojo kažkoks kostiumas. Nu ten jie įeina į ten ir, rodos, ten juos kažkas smaugia ar tiesiog jaučia kažkokį spaudimą, kad tenai kažkas vaikšto. Pažiūri pro skylutę ir mato tą kostiumą.

Vieną kartą, kai nuėjom su drauge į kapines, tiesiog pas mano senelio aplankyt, ten sutvarkyt tą kapą jo. Ir mes jau išeinant buvo jau šiek tiek tamsu, jau buvo vėlus metas ir toks buvo jausmas, kad kažkas stebi. Mes atsisukėm ir matėsi lyg toks, man atsisukus taip atrodė, kad stovi senelis tenai. O draugė labai išsigando ir mes pradėjom bėgt.

Pasakoja Agnė Tarasovaitė, gimusi 1994 m. Pasvalyje.

Man pasakoja, kad viena nama antram aukšt' pasikore babutės vyrs. Po mirtės antram aukšt' pradėje girdėtis visoke garsė: traškėt, griūn kažkas. Ir babute bija eit į antro aukšto.

Man tete pasakoje, kėp dirba mišk'. Jie apsigyvena kažkokiam, nu kažkokiam nam', o tam nam', pasiroda, vaidenas. Jie kėp megodava nakt', durų kabliuks atsikabindava. Jie užkabindava, vėl atsikabindava. Jie sužinoja, kad ten kažkas vaidenas. Iš antra aukšta kopėčios griūdava, traškėdava, barbendavas kažkas į langas, nu i tēp toliau.

Pasakoja Monika Petrauskaitė, gimusi 1990 m. Pasvalio rajone, Meškalaukio kaime.

Dabar papaskos' apie dvi mergait's ir močiutė. Važiava mergaitės pas močiutė atostogaut savaitei ir šiaip pasilinksmēt. Ir atėje vakars, jos išėje miegot. Tam kambary, kur jas močiute pagulde, buva pasikorės jų senel's. Dar nuo senele palikė virve prie lubų prikalt ir ant sienos pakabints ją paveiksls. Atėja vakars, anūkės išėje megot ir užsirakina dur's. Vien mergaite atsikėla nakt' ir pamate, kad paveiksls vaizduoja visok's grimas's. Ta mergaite išsigands kėle sesė, bet jin miegoja toliau. Atėja ryts, ta mergaite ėme žadint sesė, bet pamatė, kad jin jau nebegyv.

Pasakoja Tadas Kučinskas, gimęs 2002 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Vieną kartą mes su draugais išėjom žaisti į kiemą. Piešėm, piešėm ir ėjom vienas mergaitė į daržą. Ėjom, pamatēm namą, ant tos plytos buvo kraujas. Vienas vyriausias berniukas palietė tą kraują, ar čia tikras. Tai nebuvo ten dažai. Tada įėjom į tą namą. Buvo tamsu. Tas vyriausias berniukas išsitraukė prožektor' ir ėjom. Radom karstą. Atidarēm karstą ir radom skelėtus. Ėjom į kitą kambarį. Džžž, visos durys užsirakina. Jokių neberadom durių, langų. Mergaitė pamatė langą ir išdaužė. Taip ir mes išsigelbėjom. Kai mes ėjom į tą namą, jau praėjo dvi metai.

Pasakoja Bronė Černiauskienė, gimusi 1937 m. Stipinų kaime, Pasvalio rajone.

Anksčiau būdava rudens vakarės nebūdava ką veikt. Nebūdava ni televizorių, nieką. I jaunims ką nors susigalvodava. Ir vieną syk' ain iš šokių mergaite ir priešais atsivolioj', kai dabar, vols tas, rul's, kaip seniau vadindava. Nu tos kitos rėkdamos pabėga draugės, o ji drąs' buva, nu palauk, saka, aš pažiūrės, kas čė yra. Ji už tokia kuoka, iš tvoros išsilauž, ėme vanot jį. Vanoj, vanoj, tas pradėje rėkt: čė Juoz's, nebemušk. I tēp i atrada, kad čė, skaitas, ne vaiduoklis, o jų kaima berniuks.

Vieną syk' ein pro kapus žmogš. Žiūr'– nu kas ten, vaiduokėl's. Balts, pakyl ir nusileidž'. Pakyl ir nusileidž'. Nu kas kits bus, vaiduokėl's. Nu jisai išsiganda, bet vis vien ais pažiūrēt. Jam vis vien labė įdom, kas tē yra. Ogi nuein, kaimynų balt ožk nutrūks i nuėjs i skabėj lapel's tuos krūmų kapuos. Pasikel', nusiskabėj i vėl nusileidž', nusiskabėj, nusileidž', suėd.

Pasakoja Neringa Židonytė, gimusi 1991 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Prieš kok's dvidešimt penk's mets vien jaun mergin, ką tik pradėjus studijas, sugalvojo su savo kambariokēm surengt spiritizma seanso. Jos maštė, ką galētų išsikviest, ir mergina pasiūlė pasikviest savo močiutės dvasią. Per spiritizmo seansą pasirodė dvasia. Mergina netikėjo, kad pasirodė jos močiutės dvasia, todėl ji ėmė klausinėti įvairių asmeniškų klausimų. Tai vis tiek neįtikino, todėl ji liepė dvasiai dingti. Dvasia geranoriškai sutiko palikt merginų kambarį, bet įspėjo, kad naktį vėl pasirodys ir pakutens anūkės koją. Kitą rytą mergina savo draugēm pasakojo, kad girdėjosi, merginos pasakojo, kad girdėjosi, kaip ta mergina, kurios senelė buvo išsikvietę, juokėsi miegodama. Ir merginos pakraupusios išmetė visus spiritizmo seanso įrankius ir daugiau dvasia nebepasirodė .

Pasakoja Laimutis Volungevičius, gimęs 1969 m. Daumėnų kaime, Pasvalio rajone.

Man vaikystėj teko vienai močiutei atvežt kunigą. Buvo tamsus vakaras. Su arkliais teko važiuot per tamsų mišką. Kelias siauras ir kažkas pradėjo man ratuose šnibždėt kaip ir, pasidarė baisu. Kelias nelygus, arkliai pradėjo baidytis. Aš arklį dar daugiau pradėjau vadelēm tašyt, mušt, kad bėgtų greičiau iš miško. Pačiam labai baisu buvo. Norėjau šokt iš ratų, bet pagailėjau arklio. Nuvažiavęs iki miestelio, įlėkiau pas kleboną į kambarį ir papasakoju tą istoriją. Klebonas paklausė, abudu pašnekėjom, pasvarstēm, kas galėjo atsitikt. Jis išėjo, apžiūrėjo ratus, o ten pamatė tarp ratų įstrigusią didelę šaką. Tai tikriausia nuo to viskas ir įvyko.

Pasakoja Algirdas Krikščiūnas, gimęs 1941 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Mana mam, seniau jų kaima toks viens žmogel's numirės buva ir palaidots buva. Jin užlipe unt aukšta su geldel nusiimt miltų kvalcevų blynam kept. Nu ir jei tē pasivaidena už kamina tas žmogš numirės. Nu jin labė išsigonda to numirėl' pamat's, atseit, ka jis tē gyvs stov', atseit prisispaudės pri ta kamina. Ti jin numete į to geldiale, nepasiėme, nebepasisėme, nebeparsineše nē tų miltų ir nuleke rėkdam laiptes žemyn.

Pasakoja Erika Šulskyte, gimusi 1996 m. Pasvalyje.

Man pasakojo mano draugė, kad jos sesers bute, kuris yra Palangoje, tenais yra kaip ir nerami siela, kuri pabūsta naktimis ir, kai miega žmonės, jinai vaikšto laiptais, atrodo, kaip atsistoja prie durų ir dūsuoja.

Pasakoja Ilona Volungevičienė, gimusi 1972 m. Pušaloto miestelyje, Pasvalio rajone.

Šią istoriją man papasakojo senelis. Tai atsitiko maždaug prieš septyniasdešimt metų, kai jis buvo dar jaunas. Jis ir kiti kaimo vyrai klojime mynė vėlai vakare linus ir jiems beminant staiga vienas jo draugas sustojo, išbalo ir, galima sakyti, suakmenėjo iš baimės. Senelis išsigandęs pribėgo prie jo, pradėjo kalbinti, šnekėti, o jis stovi ir žiūri paklaikusiom akim ir nieko nekalba. Pribėgo ir kiti vyrai, ir nuo sijos tuo metu nušoko katinas ir nubėgo. Po kiek laiko žmogus po truputį atsigavo, pradėjo kalbėti. Jis papasakojo, kad jam beminant linus, pakėlus akis aukštyn, pamatė, kad ant sijos sėdi velnias. Iš pradžių nepatikėjo. Po kiek laiko pakelia akis, vėl mato, kad tikrai sėdi velnias. Matosi ragai, matosi kanopos ir uodega. Ir žmogus taip išsigando, kad ilgai nesuprato, kas iš tikrųjų įvyko. Ir iki šiol senelis nežino, ar ten iš tikrųjų sėdėjo velnias, ar tupėjo juodas katinas.

Pasakoja Audrius Rutkauskas, gimęs 1995 m. Pasvalyje.

Sykį gers draugas pasakoje apie tai, kai vidurnaktį kapinėse jis pamate judant's žvak's. Jis pažiūrėję porą minučių, skubė lėke kiek galėdams namo. Ir tai viskas vyka naktį.

Pasakoja Veronika Petrauskienė, gimusi 1948 m. Šalaikonių kaime, Pasvalio rajone.

Kai mama mana jau buvo da jaun, reikėdava į nams eit per tokio budynė. Tė labe apleist', sugriuvus pastate ir vės', kas tik aidava per jį, vis bijodava. Ir vieno dieno ein namo ir jai atroda, kad kažkas už nugaros ein iš paskos. Jinai sustoja, atsisuk ir žiūr', kad ten iš paskos stov' žmogs. Jinai išsiganda, pradėja eit, atsigrež', iš paskos tas žmogs. Tė taip uždus's parbėga iki namų, pradėja sakyti, kad ten vaidenas. Ir taip vis' žmon's, kas tik eidava pro šal', vis' bijodava, nes ten ir verkda, girdėdava verksms ir šauksms. Ir mes maž' būdam' irgi bijodavam, eidavam neatsisukdam'.

Pasakoja Grėtė Volungevičiūtė, gimusi 1994 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Prieš kel's mets mes su klas' išsiruošem į žygį prie upės. Dieno linksme pabuvam, o vakar' auklėtoj's sugalvoja mum papasakoti visokių baisių istorijų. Vakar' atsisėdam prie lauža ir jis pradėja pasakoti. Mum pasakoja tokio istorijo, apie to upė, prie kurios mes buvam. Kad prieš kel's mets jis susipažina su tok' mergin , kuri nebijoja nei vaiduoklių, nei jokių mistiškų dalykų. Ir vieno vasaro jin atvažiava pas sava močiutė į kaimo paatostogaut. Prie močiutės nama buvo tok' upe, kurioj, vis' sakydava, vaidenas, daug žmonių mire, visokios šmėklos būn, bet jin tuo netikėja ir vakaro jin su drauges nuėja prie tos upės pabūt. Kai vis' išsiskirste, jin da nusprendė šiek tiek pabūt. Ir ji ten maudes ramė ir net negalvoja, kad ten kas nors atein ar panašė, bet atsisuks pamate, kad iš vandens išskyla kažkoks kaip ir veids, kaip ir vis's kūns. Jin tiesiog sustinga ir nebežinoja, ko daryti. Ji labe išsiganda, tiesiog buvo vos ne šok'. Jin išbėga iš tos upės, parbėga namo ir buvo labe išsigandęs. Tiesiog, kad bijoja net kam nors tai pasakoti, ko mate. Bet po kelių metų visko papasakoja mūsų buvusiam auklėtojui.

Pasakoja Laura Volungevičiūtė, gimusi 1993 m. Meškalaukio kaime, Pasvalio rajone.

Mano drauge yr pasakojus tokio istorijo, kad vieno jos pažįstama žmogaus nam' vykst tokie kiest' dalykė. Kai laikrod's išmuš dvylikto valando, palėpėj pradėd, atroda, kažkas pradėd krist, dužt, kažkokie trenksmai girdėtis. Ir trunk tai labe neilgė, kel's minut's, bet visą laik įvykst dvylikto valando. Ir vieną kart žmogus pabandė nueiti ten ir palaukti, kol viskas prasidės. Tai jis nuėjo ten prieš

dvyliktą ir laukė. Ir atrodo, laikrodį jau išmušė dvyliktą ir po to vis tiek niekas nevyksta. O tiktai nulip laiptes žemyn, iš karto vėl viskas prasideda. Taip jis, atrodo, padarė kel' s nakt' s, bet suprata, kad kol jis ten yr, vis vien nieka nebus. Ir nežinau, kiek laiko tai tęsės, bet jie nutarė pakviest kunigą, kad ten kažkokias apeigas, atrodo. atliko. Ir atrodo, kuriam laikui padėjo, bet neilgai, gal keliom dienom. Ir vėl tai viskas prasidėjo. Ir žmogus negalėjo tam name gyvent, man atrodo, išsikraustė. Dabar lygtais jisai liko apleistas, tas namas, nes žmonėm kažkaip labai nejauku buvo tam name, kai ten vaidenas ar kažkas keisto ten labai dėjos.